

FILIP TRYBOM

* 24 dec. 1850. † 15 febr. 1913.

Filip Trybom †.

Med porträtt.

En oväntad och smärtsam förlust drabbade entomologiska föreningen, då meddelande ingick, att byråchefen, fil. doktor FILIP TRYBOM utan föregående sjukdom afidit på grund af hjärtförlamning den 15 februari 1913.

TRYBOM hade från unga år med förkärlek ägnat sig åt entomologiens studium och blef redan den 21 jan. 1880 medlem af entomologiska föreningen, suppleant i dess styrelse 1892 samt ordinarie medlem och sekreterare under åren 1897—1907. Äfven sedan han på grund af andra göromål nödgades afsäga sig befattningen såsom sekreterare, kvarstod han dock såsom medlem af styrelsen ända till sitt frånfälle.

TRYBOMS första studier och skrifter ägnades åt insekterna. Genom de yttre omständigheternas makt fördes han dock sedermera öfver på fiskeribanan och slutade såsom chef och främste representant för fiskeriväsendet inom riket. Sin kärlek till entomologien lät han dock aldrig slockna utan ägnade all den tid han kunde spara från trägna tjänstegöromål till arbeten på entomologiens område.

Innan vi öfvergå till en skildring af TRYBOM såsom entomolog, må först lämnas några korta uppgifter om hans yttre lefnadsförhållanden. Han föddes den 24 dec. 1850 i Fifvelstads församling af Östergötlands län. Fadern var fanjunkaren FRANS JOHAN TRYBOM. Han blef student 1870 och inskrefs samma år vid Uppsala universitet, blef fil. kandidat 1875 och fil. lic. 1882 samt fil. hedersdoktor vid Linnéjubileet 1907.

Kort efter sin kandidatexamen hade han förmånen att 1876 såsom entomolog deltaga i den af A. E. NORDENSKIÖLD

anordnade landtexpeditionen till Sibirien och utför Jeniseifloden till dess mynning, därifrån expeditionen sjöledes skulle återvändt hem. Då emellertid det mötande fartyget ej anträffades, fick expeditionen återvända hem uppför Jenisei och återkom till Sverige först i december. Förutom T. medföljde på denna färd en finsk entomolog, professor JOHN SAHLBERG. Året därpå 1877 medföljde TRYBOM löjtnant H. SANDEBERG på en färd till Kola-halföns ishafskust, hvarunder han hufvudsakligen ägnade sig åt studiet af hafvets djurvärld. 1878 deltog han i kanonbåten Gunhilds expedition till Skagerack, Kattegatt och Östersjön.

Från denna tid började hans arbeten på fiskeristudiernas område och han blef samma år tillförordnad förste fiskeriasistent, 1885 blef han ordinarie fiskeriasistent och under åren 1883—1902 tjänstgjorde han såsom fiskeritillsyningsman i Hallands län.

Under denna tid sattes TRYBOM i tillfälle att företaga flere resor för studier öfver fiskerierna i olika länder. År 1881 besökte han Danmark, Tyskland, Holland och England, 1882 Skottland, 1885—86 såsom innehafvare af Letterstedtska resestipendiet (utsedd af K. Landtbruksakademien) Förenta staterna och Canada, hvilka han genomreste från ostkusten till västkusten, samt 1896 Böhmen och Österrike. Kallades 1896 till ledamot af K. Landtbruksakademien.

Från och med 1880 deltog TRYBOM i anordnandet af alla in- och utländska fiskerieställningar, uti hvilka Sverige officiellt varit intresserad, samt var Sveriges ombud vid de internationella fiskerikongresserna i St. Petersburg 1902 och i Wien 1905. Han var vidare medlem i en mängd kommitéer och konferenser som under senare tid haft till uppgift att ordna fiskeriförhållandena och fiskerilagstiftningen. Från 1901 blef han en af medlemmarne i den svenska hydrografisk-biologiska kommissionen, deltog i konferenserna i Stockholm 1899, i Kristiania 1901 och Köpenhamn 1902 för utarbetande af planen till internationella hafsundersökningar samt invaldes därefter i det internationella rådet för dessa undersökningar.

År 1902 erhöll TRYBOM förordnande att uppehålla befattningen såsom fiskeriinspektör, året därpå blef han ordinarie fiskeriinspektör och ledamot af K. Landtbruksstyrelsen;

1908 förändrades hans befattning till byråchef för fiskeriärendena i samma styrelse.

TRYBOMS förtjänster såsom fiskeritjänsteman hafva redan på annat håll¹ utförligt blifvit skildrade. Vi inskränka oss därför här till att något närmare redogöra för hans entomologiska verksamhet.

Att TRYBOM redan såsom skolyngling ägnat sig åt insamling af insekter, särskildt fjärilar, framgår däraf, att hans lärare lektor C. KINDBERG i en år 1867 utgifven förteckning öfver Östergötlands dagfjärilar² nämner honom såsom en af dem, hvilka lämnat bidrag genom uppgifter från Omberg och från Walla i Röks socken.

Efter återkomsten från expeditionen till Jenisei bearbetade TRYBOM de dagfjärilar, som af honom och hans reskamrat SAHLBERG anträffats vid stränderna af Jeniseifloden. Förteckningen upptager 51 arter och meddelar beskrifningar öfver några nya varieteter.

TRYBOMS förstlingsarbete var en beskrifning öfver larver och puppor hos arter af släktet *Syrphus*.

En annan insektgrupp, som T. med förkärlek omfattade, var trollsländorna. Han kände väl de svenska arterna af denna ordning och bearbetade äfven det af honom från Sibirien hemförda materialet.

TRYBOM kom dock så småningom att ägna sig åt en annan insektsordning, blåsfotingarne (*Physapoderna*), som slutligen blef hans förnämsta specialitet och älsklingsstudium. Redan år 1893 vid Entomologiska föreningens högtidssammanträde den 14 december höll han ett föredrag öfver dessa små intressanta djur, hvaruti han förnämligast redogjorde för släktet *Aptinotherips*' biologi och utvecklingshistoria. Två år senare lämnade han ett utförligt meddelande rörande blåsfotingarnes uppträdande i gräsens blomställningar och deras betydelse i ekonomiskt hänseende. Sedermera har han utgifvit talrika afhandlingar rörande blåsfotingarnes systematik, biologi, morfologi och utvecklingshistoria samt beskrifvit ett

¹ E. LÖNNBERG: Filip Trybom †. — K. Landtbr. Akad:s Handl. och Tidskr. Årg. 52 1913, sid. 100—104.

² Anteckningar om Östergötlands dagfjärilar. — Öfvers. Vet. Akad:s Förhandl. 24 1867, p. 677—680.

stort antal nya arter och släkten. Bland annat har han upptäckt små egendomliga organ vid roten af lårbenen hos arter af släktet *Phlaeothrips*. Dessa organ äro sannolikt sinnesorgan. På senare år var T. bekant såsom framstående kännare af Physapoderna och erhöll uppdrag att bearbeta materialet af denna ordning för flera expeditioner till Afrika.

Det är synnerligen beklagligt att han genom sin förtidiga bortgång hindrades att infria det löfte, han flere gånger gifvit, att bearbeta Physapoderna för svensk insektsfauna. Glädjande skulle vara om någon yngre entomolog upptoge hans mantel och ägnade sig åt denna lilla intressanta och tack samma grupp. TRYBOMS rika och värdefulla samling af blåsfoingar har förvärfvats för riksmuseets entomologiska afdelning.

De ämnen rörande insekterna, som TRYBOM för öfrigt i sina skrifter behandlat, återfinnas i efterföljande litteraturförteckning. Det må särskildt framhållas att han från sin resa till Norra Amerika och Canada hemförde en rätt betydande samling af insekter, som af honom godhetsfullt öfverlämnades till naturhistoriska riksmuseet.

TRYBOM var en godmodig, flärdfri och vänsäll man, med lefvande intresse och håg för naturens studium. Entomologiska föreningen har honom att tacka för ett långvarigt och troget arbete och alla, som hade nöjet att personligen lära känna honom, skola behålla hans bild i kärt minne.

Han ingick 1889 äktenskap med ELLEN SCHELIN, men afled utan arfvingar.

Utgifna skrifter med entomologiskt innehåll.

1. Bidrag till kännedom om *Syrphus*flugornas larver och puppor. — Öfvers. Vet. Akad:s Förhandl. 32. 1875, n:o 2, s. 75—89; 1 tafl.
2. Dagfjärilar insamlade af svenska expeditionen till Jenisei 1876. — Öfvers. Vet. Akad:s Förhandl. 33. 1876, n:o 6, s. 35—51.
3. Insekter och andra lägre djur, funna vid flottadt timmer och bland affall från sådant. — Ent Tidskr. 6. 1885, s. 161—168.

4. Trollsländor (Odonater), insamlade under svenska expeditionen till Jenisei 1876. — Bihang till K. Vet. Akad:s Handl. 15:4 1889, n:o 4, 21 sid. 1 tafl.
5. *Mermis*-larver hos *Chironomus*. — Ent. Tidskr. 13. 1892, s. 81—92.
6. *Physacarus ventricosus* NEWPORT, funnen under egendomliga förhållanden. — Ent. Tidskr. 14. 1893, s. 121—126.
7. Iakttagelser om blåsfotingar (Physapoder) från sommaren 1893. — Ent. Tidskr. 15. 1894, s. 41—58.
8. Massvandringar af trollsländor. — Ent. Tidskr. 15. 1894, s. 178.
9. Iakttagelser om vissa blåsfotingars (Physapoders) uppträdande i gräsens blomställningar jämte några drag ur släktet *Phlaothrips* utvecklingshistoria. — Ent. Tidskr. 16. 1896, s. 157—194.
10. *Agriotypus armatus* (WALKER) CURTIS, iakttagen i en svensk insjö. — Ent. Tidskr. 17. 1896, s. 77—78.
11. Physapodnotiser. — Ent. Tidskr. 17. 1896, s. 87—104.
12. Einige Bemerkungen über die Flügel der Physapoden. — Festschrift für Lilljeborg, s. 213—229 (sep. 17 sid.).
13. Om blåsfotingar och deras betydelse för träd och buskar. — Tidskr. för skogshushållning. 1896, s. 149—155.
14. Einige neue oder unvollständig beschriebene Blasenfüsse. (Physapoden). — Öfvers. Vet. Akad:s Förhandl. 53:8 1896, s. 613—626.
15. An Organ on the Femur of *Phlaothrips* resembling the Auditory Organ of *Locusta*. — Amer. Natural. 31. 1896, s. 545—546, figg.
16. Spår af tipulidlarver å sandig strandmark. — Ent. Tidskr. 18. 1897, s. 63—64.
17. CARL DANIEL EMANUEL ROTH †. — Ent. Tidskr. 19. 1898. p. 187—189, med portr.
18. Blåsfotingar (Physapoder) från gallbildningar på blad af asp. — Ent. Tidskr. 20. 1899, s. 194—196.
19. Blåsfotingar såsom skadedjur på sockerärter. — Ent. Tidskr. 20. 1899, s. 267—277.
20. CONRAD GEORG GOTTFRID HOLMERZ †. — Ent. Tidskr. 28. 1907, s. 119—121. med portr.
21. Physapoda. — Wiss. Ergebn. der schwed. zool. Exped. nach dem Kilimandjaro, dem Mera und den umgehenden Massai-steppen. 1905—1906. 16. 1908, 20 s.; 2 tafl.
22. Physapoda in J. SCHULTZE zool. und antrop. Ergebn. einer Forschungsreise im westl. und zentr. Südafrika 1903—1905. Jena. 1910, s. 147—174. 2 taf.
23. Zwei neue Physapoden aus Madagaskar. — VOELTZKOW Reise in Ostafrika in den Jahren 1903—1905. 2. 1910, s. 521—525.

24. Physapoden gesammelt von der schwedischen Expedition nach dem brittischen Ostafrika. — Arkiv för zool. 7: 22. 1911. 12 s.
25. Physapoden aus Ägypten und Sudan. — Results of the Swed. zool. Exped. to Egypt and the White Nile 1901. n:o 19. 1911, 16 s. 1 pl.
26. *Mitothrips*; eine neue Physapoden-Gattung aus Britischen Ostafrika. — Ent. Tidskr. 33. 1912, s. 145—151. 1 tafl.
27. Physapoden aus Natal und dem Zululande. — Arkiv för Zool. 7: 33. 1912, 52 s. 5 tafl.

Chr. Aurivillius.